

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om yrkesutbildning, lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och lagen om privata säkerhetstjänster

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om yrkesutbildning, lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och lagen om privata säkerhetstjänster (RP 57/2018 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Anna Kankaanpää, undervisnings- och kulturministeriet
- överdirektör Mika Tammilehto, undervisnings- och kulturministeriet
- undervisningsråd Kati Lounema, Utbildningsstyrelsen
- specialsakkunnig Maarit Kallio-Savela, Finlands Kommunförbund
- tf. verkställande direktör Riikka Reina, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry
- vice ordförande Dan Cederlöf, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
- förbundssekreterare Malin Lindholm, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
- expert Samuli Maxenius, Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund – SAKKI rf
- generalsekreterare Juuso Luomala, Alliansen för Finlands Studerande – OSKU rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen ändringar i lagen om yrkesutbildning, lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och lagen om privata säkerhetstjänster.

Lagen om yrkesutbildning ändras så att undervisnings- och kulturministeriets bemyndigande att genom förordning föreskriva om kompetensområden som ingår i grunderna för en yrkesinriktad examen utvidgas i den utsträckning det är behövligt på grund av andra bestämmelser, överenskommelser eller säkerhetskrav som gäller kompetensområdet. Bestämmelserna om indragning av studierätten av skäl som anknyter till den studerandes hälsotillstånd och funktionsförmåga preciseras så att bestämmelserna inte bara kan tillämpas på en hel examen utan också på ett kompetensområde som ingår i examen. Bestämmelsen om att bevilja tillstånd att ordna utbildning preciseras så att en utbildningsanordnares rätt att bevilja examina och ge utbildning inom ett eller fle-

Betänkande KuUB 3/2018 rd

ra kompetensområden som ingår i en viss examen kan uteslutas från tillståndet att ordna yrkesutbildning. Behovet av att precisera bestämmelserna beror på att dagens yrkesexamina är mer omfattande än de tidigare.

Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet preciseras så att det är möjligt att bevilja höjning efter prövning även under finansåret. Därtill föreslås behövliga preciseringar när det gäller fördelningen av eventuella medel enligt en tilläggsbudget.

I lagen om privata säkerhetstjänster föreslås en del tekniska ändringar som följer av lagen om yrkesutbildning och förordningen om examensstrukturen inom yrkesutbildningen.

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt, men senast den 1 augusti 2018. Lagen om privata säkerhetstjänster ska dock träda i kraft den 1 augusti 2018.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

De föreslagna ändringarna beror i första hand på att examensstrukturen revideras och på att man behöver kunna tillgodose oförutsedda behov av utbildning för vissa typer av yrkeskompetens. Översynen ingår i reformen av yrkesutbildningen.

Sammantaget anser kulturutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

Ändringarna i lagen om yrkesutbildning

Regeringen föreslår att de ändringar som är nödvändiga för en översyn av examensstrukturen och kompetensområdena tas in i lagstiftningen om yrkesutbildning. Flera av examina i den gamla examensstrukturen slås ihop till bredare yrkesexamina.

Undervisnings- och kulturministeriets bemyndigande att genom förordning föreskriva om vilka kompetensområden som ingår i grunderna för yrkesexamina utvidgas och kommer i fortsättningen också att täcka in ett sådant behov av reglering som beror på andra bestämmelser, internationella avtal eller säkerhetskrav inom kompetensområdena. I den gällande lagen innefattar ministeriets bemyndigande att utfärda förordning om kompetensområden bara exceptionellt dyr utbildning. Utskottet anser att ändringarna är konsekventa med tanke på tidigare revideringar av examensstrukturen och anser att de behövs.

Bestämmelserna om indragen studierätt på grund av den studerandes hälsotillstånd och funktionsförmåga (s.k. Sora-bestämmelser; Sora = soveltumattomuuteen ratkaisuja/avgöranden i fråga om olämplighet för studier) föreslås bli preciserade för att de ska kunna tillämpas på de kompetensområden som ingår i en examen. I dag dras hela rätten att avlägga examen in. Den översyn av examensstrukturen som ingår i reformen innebär att det kommer att finnas betydligt färre examina (164 i stället för 351 som nu) och att de kommer att ha betydligt större bredd än i dag. Syf-

Betänkande KuUB 3/2018 rd

tet är att studierätten i vissa omfattande examina i fortsättningen ska kunna dras in enbart för sådana kompetensområden inom examina som hänför sig till minderårigas säkerhet, patient- och klientsäkerhet eller trafiksäkerhet. På så sätt undviker man att den studerande fräntas möjligheten att genomgå studier för ett yrke som han eller hon kan arbeta inom utan att hälsotillståndet eller funktionsförmågan är något hinder. Utskottet välkomnar förslaget eftersom det väsentligt förbättrar de studerandes rättssäkerhet.

Ändringarna i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009, ändrad genom 532/2017, finansieringslagen) föreslås bland annat bli ändrad så att strategifinansiering också ska kunna beviljas under finansåret (nytt 2 mom. i 32 h §). Bestämmelsen tillåter att strategifinansiering beviljas på grundval av en tilläggsbudget, om strategipengarna enligt 32 h § 1 mom. redan har delats ut till fullt belopp, det vill säga hela andelen på fyra procent, utifrån den ordinarie budgeten. Dessutom föreslås en del preciseringar i fördelningen av pengar som ingår i en tilläggsbudget.

Utskottet understryker att syftet med den strategifinansiering som avses i det nya 2 mom. och som får beviljas på grundval av en tilläggsbudget är att tillgodose de oförutsedda och akuta utbildningsbehov som man inte har kunnat räkna med i besluten om anslagen för finansåret. Det är således inte någon primär eller sedvanlig metod för att bevilja extra pengar. Exceptionella situationer kan exempelvis vara att tillgång och efterfrågan på arbetskraft plötsligt inte matchar varandra och att det då behövs någon särskild utbildning eller att det behöver startas pilotprojekt för att utveckla utbildningen snabbare än inom ramen för normalt budgetförfarande. Propositionen behövs eftersom den ger en finansieringsmekanism som i förekommande fall tillåter att exempelvis antalet studerande utökas eller akuta utbildningsbehov tillgodoses lokalt, regionalt eller nationellt under pågående finansår.

De medel som ges ut på grundval av en tilläggsbudget ändrar ingenting på de anslag eller de medel för basfinansiering, prestationsbaserad finansiering, genomslagsfinansiering och strategifinansiering som avsatts för finansåret på grundval av den ordinarie budgeten. Den föreslagna strategifinansieringen på grundval av en tilläggsbudget kommer att ingå i riksdagens kontrollmakt, påpekar utskottet. Beloppen och ändamålen inklusive motivering presenteras i en tilläggsbudget som riksdagen behandlar och beslutar om.

Vid utfrågningen av sakkunniga lyftes det fram att finansieringsmekanismen för yrkesutbildningen är komplicerad och att basfinansieringen måste vara tillräckligt stor. Utskottet framhåller att det nya systemet börjat införas gradvis och att det viktigt att det följs upp. På den punkten hänvisar utskottet till sitt betänkande (KuUB 7/2017 rd, s. 20—22) om revideringen av lagstiftningen om yrkesutbildning och finansieringen av den (RP 39/2017 rd). Det nya finansieringssystemet befinner sig fortfarande i en i lag angiven övergångsfas och kommer att vara infört fullt ut 2022. Övergångsperioden är så här lång för att utbildningsanordnarna ska tillräckligt med tid på sig att anpassa sig till reformen. Med hänvisning till det uttalande som utskottet föreslog i samband med behandlingen och som godkändes av riksdagen (RSv 86/2017 rd) understryker utskottet att undervisnings- och kulturministeriet under övergångsperioden för finansieringsreformen måste ge akt på vilka konsekvenser finansieringssystemet inom yrkesutbildningen har för villkoren för att ordna yrkesutbildning och lämna en rapport till kulturutskottet för kännedom årligen i början av

Betänkande KuUB 3/2018 rd

höstsessionen. Samtidigt ska ministeriet också bedöma om basfinansieringen är tillräckligt stor. Utskottet understryker att uppföljningen måste inbegripa de aktuella ändringarna i finansieringslagen för att man ska få en samlad bild av läget.

Återkoppling från de studerande

I utfrågningen av sakkunniga påpekades det att återkoppling från de studerande kan spela en roll för hur mycket bidrag utbildningsanordnarna får. Det ingår i kvalitetsledningen inom yrkesutbildningen att dra nytta av återkoppling från de studerande och att låta den påverka anslagen till utbildningsanordnarna. Det är viktigt att de studerande får göra sin röst hörd i arbetet för att förbättra utbildningskvaliteten. Därför upprepar utskottet sitt konstaterande i betänkande KuUB 7/2017 rd, nämligen att resultaten av hur nöjda de studerande och arbetslivet är, vilket föreslås bli ett kriterium för finansieringen av utbildningen, måste bygga på indikatorer med kontrollerad tillförlitlighet.

Återkoppling från de studerande införs första gången som kriterium för genomslagsfinansiering finansåret 2020 och det har avsatts två år från och med tidpunkten för ikraftträdandet (1.1.2018) för att bygga upp ett feedbacksystem. Enligt uppgifter till utskottet samlar en stor del av utbildningsanordnarna redan nu in återkoppling från de studerande. Dessutom utreder undervisnings- och kulturministeriet hur ett elektroniskt feedbacksystem ska kunna inrättas. Enligt utskottet är det viktigt att det införs enkla och smidiga elektroniska verktyg för att samla in och sammanställa återkoppling från de studerande för att underlätta funktionen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1, 2 och 3 i proposition RP 57/2018 rd utan ändringar.

Betänkande KuUB 3/2018 rd

Helsingfors 13.6.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuomo Puumala cent
vice ordförande Sari Multala saml
medlem Ritva Elomaa saf
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Marisanna Jarva cent
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Mikaela Nylander sv
medlem Ulla Parviainen cent
medlem Sami Savio saf
medlem Jani Toivola gröna
medlem Pilvi Torsti sd
medlem Raija Vahasalo saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.